

Nieuwsbrief PS Updates - Nummer 04, 2017

Nummer 4, 2017

Redactie: Mr. H. Vosselman, mr. drs. I. van der Zalm, mr. Y. Bosschaart en J. Stulp.

INHOUDSOPGAVE

Hoge Raad

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:273](#) 17-02-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:221](#) 14-02-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:208](#) 10-02-2017

[Hoge Raad, ECLI:NL:HR:2017:168](#) 07-02-2017

Hof

[Gerechtshof Den Haag, ECLI:NL:GHDHA:2017:247](#) 14-02-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:1031](#) 13-02-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:850](#) 07-02-2017

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2017:368](#) 07-02-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:610](#) 02-02-2017

[Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, ECLI:NL:GHARL:2017:520](#) 24-01-2017

Besto Verpakkingsindustrie BV/werknemer

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:5793](#) 08-12-2016

[Gerechtshof Amsterdam, ECLI:NL:GHAMS:2016:5231](#) 06-12-2016

Rechtbank

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2017:638](#) 09-02-2017

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2017:692](#) 08-02-2017

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2017:1058](#) 08-02-2017

X/Samco Aircraft Maintenance B.V.

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2017:1054](#) 08-02-2017

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2017:1031](#) 08-02-2017

X/Y

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2017:668](#) 07-02-2017

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2017:946](#) 06-02-2017

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2017:663](#) 06-02-2017

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:859](#) 03-02-2017

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2017:450](#) 03-02-2017

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:824](#) 03-02-2017

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2017:626](#) 02-02-2017

[Rechtbank Gelderland, ECLI:NL:RBGEL:2017:617](#) 02-02-2017

[Rechtbank Amsterdam, ECLI:NL:RBAMS:2017:603](#) 02-02-2017

[Rechtbank Overijssel, ECLI:NL:RBOVE:2017:432](#) 02-02-2017

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2017:831](#) 01-02-2017

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2017:827](#) 01-02-2017

X/Groene Hart Ziekenhuis

[Rechtbank Rotterdam, ECLI:NL:RBROT:2017:793](#) 01-02-2017

X/Stichting Rivas Zorggroep

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2017:405](#) 31-01-2017

[Rechtbank Oost-Brabant, ECLI:NL:RBOBR:2017:416](#) 30-01-2017

[Rechtbank Limburg, ECLI:NL:RBLIM:2017:799](#) 27-01-2017

[Rechtbank Noord-Holland, ECLI:NL:RBNHO:2017:925](#) 19-01-2017

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2017:1102](#) 05-01-2017

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2016:16379](#) 29-12-2016

[Rechtbank Den Haag, ECLI:NL:RBDHA:2016:16791](#) 29-12-2016

[Rechtbank Zeeland-West-Brabant, ECLI:NL:RBZWB:2016:4351](#) 13-07-2016

[Rechtbank Midden-Nederland, ECLI:NL:RBMNE:2016:7441](#) 23-03-2016

Centrale Raad van Beroep

[Centrale Raad van Beroep, ECLI:NL:CRVB:2017:424](#) 07-02-2017

Uitspraken zonder ECLI

[Geschillencommissie Financiële Dienstverlening](#) 25-01-2017

Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI

[Rechtbank Amsterdam](#) 22-12-2016

Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI

[- onbekend -](#)

Bij deze uitspraak ontbreekt de ECLI

Annotatie

[De invloed van de lijdensduur op de begroting van het smartengeld.](#)

mr. M.C.O. van Gerven

Annotatie

[Kansschade bij medische aansprakelijkheid: de Hoge Raad schept duidelijkheid.](#)

mr. Y. Bosschaart

RECHTSPRAAK

X/Y

Met deze uitspraak maakt de voorzieningenrechter een einde aan de lastercampagne van een voormalig patiënt tegen zijn huisarts. De rechter weegt de artikelen 10 en 8 EVRM tegen elkaar af. De uitlatingen van de patiënt worden onrechtmatig geoordeeld.

Met deze uitspraak maakt de voorzieningenrechter een einde aan de lastercampagne van een voormalig patiënt tegen zijn huisarts.

De voormalig patiënt is van mening dat de uitval van een van zijn nieren is te wijten aan het medisch tekortschieten door de huisarts. In de periode mei 2016 tot januari 2017 plaatst hij op Facebook veertien berichten over de huisarts. In die berichten beticht hij de huisarts van ondeskundigheid en de berichten zijn soms grievend en soms bedreigend van aard.

De rechtbank weegt de artikelen 10 (vrijheid van meningsuiting van de voormalig patiënt) en 8 (bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de huisarts) EVRM tegen elkaar af en laat de laatste prevaleren omdat de voormalig patiënt geen bewijs levert van zijn bewering dat de huisarts is tekortgeschoten, noch blijkt dat hij met bewijsgaring is begonnen, noch blijkt dat hij zijn klacht bij het Regionaal Tuchtcollege voor de Gezondheidszorg (RTG) of bij de rechter aanhangig heeft gemaakt. Dat maakt dat de huisarts de negatieve uitlatingen niet meer hoeft te dulden. De rechtbank kwalificeert de uitlatingen van de voormalig patiënt als laster, onrechtmatig, onnodig grievend en als bedreiging.

De voorzieningenrechter gelast betrokkene direct te stoppen met de lastercampagne en de naam van en berichtgeving over de huisarts te verwijderen en verwijderd te houden van Facebook en alle andere social media.

De door de huisarts gevorderde rectificatie wordt afgewezen.

mr. dr. R.P. Wijne

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 08-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2017:1031

Zaaknummer: C/10/518977 / KG ZA 17-59

Advocaten: J.W.G. van der Wallen

Wetsartikelen: 6:162 BW

ANNOTATIE

De invloed van de lijdensduur op de begroting van het smartengeld.

mr. M.C.O. van Gerven

Een 75-jarige Duitse vrouw is in Nederland frontaal aangereden door een tegemoetkomende personenauto. De aansprakelijkheid wordt erkend, maar er ontstaat een geschil over de omvang van het smartengeld. Het geschil wordt in een deelgeschil aan Rechtbank Midden-Nederland voorgelegd. Volgens verzoekster heeft haar hoge leeftijd geen drukkend effect op de omvang van het smartengeld. De rechtbank is met verzoekster van oordeel dat haar hoge leeftijd en daarmee de korte duur van het lijden geen lager smartengeldbedrag tot gevolg heeft. In deze annotatie wordt ingegaan op de invloed van de duur van het lijden op de begroting van het smartengeld.

Duur van het lijden

Een slachtoffer heeft op grond van artikel 6:106 BW recht op een naar billijkheid vast te stellen schadevergoeding in (onder meer) het geval het slachtoffer lichamelijk letsel heeft opgelopen. Dit recht op smartengeld bevat twee hoofdfuncties: ten eerste compensatie voor het aangedane leed en ten tweede genoegdoening aan het slachtoffer doordat van de aansprakelijke partij een opoffering wordt verlangd (TM, PG Boek 6, p. 377). In de hier besproken uitspraak staat de omvang van de smartengeldvergoeding ter discussie. De omvang moet naar billijkheid worden bepaald. Dit is een ruime en daardoor onduidelijke norm, die in de rechtspraak enigszins is begrensd. Uit de rechtspraak van de Hoge Raad blijkt dat bij begroting van het smartengeld rekening moet worden gehouden met alle omstandigheden van het geval, waaronder enerzijds de aard van de aansprakelijkheid en anderzijds de aard, de duur en de intensiteit van de pijn, het verdriet en de gederfde levensvreugde die voor het slachtoffer het gevolg zijn van de gebeurtenis waarop de aansprakelijkheid berust. Zie Hoge Raad 8 juli 1992, *NJ* 1992/714 (*AMC/O.*), Hoge Raad 17 november 2000, *NJ* 2001/215 (*Druiff/Bouw*) en Hoge Raad 20 september 2002, *NJ* 2004/112 (*Coma*).

Er moet dus ook rekening worden gehouden met de duur van de pijn, van het verdriet en van de gederfde levensvreugde. Rechtbank Midden-Nederland betreft de duur van het lijden bij

haar begroting, maar geeft aan dat in dit geval de (hoge) leeftijd van verzoekster en daarmee de duur van het lijden geen significante invloed heeft op de omvang van de vergoeding, in die zin dat die vergoeding lager zou moeten uitvallen omdat sprake is van een beperkte lijdensduur. De rechtbank geeft hierbij aan dat de gevolgen van het ongeval een grote impact hebben op de wijze waarop verzoekster haar dagelijkse leven invulde. Verzoekster haalde voor het ongeval veel levensgeluk uit actieve en sportieve activiteiten, zoals skiën, bergwandelen, fietsen, turnen en atletiek. De blijvende beperkingen verhinderen haar leven nog op die manier in te richten. De rechtbank is van oordeel dat het een redelijke verwachting is dat verzoekster nog een significant aantal jaren in kwalitatief goede gezondheid had kunnen leven als het ongeval niet had plaatsgevonden, waarin actief bezig zijn en sportieve activiteiten een grote rol gespeeld zouden hebben. Dat is haar door het ongeval ontnomen.

De rechtbank is van oordeel dat de hoge leeftijd van verzoekster geen drukkend effect heeft op de hoogte van de smartengeldvergoeding. Een punt van kritiek hierbij is dat het om een al wat oudere vrouw gaat die, in vergelijking met een slachtoffer van 25 jaar, gedurende een kortere periode pijn, verdriet en gederfde levensvreugde zal ervaren. Anderzijds heeft verzoekster in dit geval goed onderbouwd dat zij voor het ongeval zeer actief en sportief in het leven stond en dat zij daardoor een optimale kwaliteit van leven had en een hogere levensverwachting dan gemiddelde statistische cijfers. Hierdoor is het redelijk om te verwachten dat het ongeval haar meerdere actieve jaren met een goede kwaliteit van leven heeft ontnomen, waardoor de duur van het lijden in haar geval dus niet zo beperkt is. Bij de begroting van de vergoeding in deze uitspraak speelt ook een rol dat er sprake is van ernstig tot zwaar letsel. Verder is in dit geval van belang dat sprake is van een ernstige normoverschrijding doordat de bestuurder frontaal op verzoekster is ingereden, terwijl zij zich op een van de weg afgescheiden fietspad bevond. De rechtbank heeft met deze uitspraak laten zien dat de smartengeldvergoeding niet per definitie lager zou moeten uitvallen wanneer het slachtoffer wat ouder is. Ook andere omstandigheden dan de duur van het lijden spelen een rol bij de begroting.

De uitspraak van Rechtbank Midden-Nederland vertoont gelijkenissen met de uitspraak van Rechtbank Overijssel van 23 februari 2015 (ECLI:NL:RBOVE:2015:944). In deze laatste uitspraak overleed het slachtoffer na drie maanden. De rechtbank geeft aan dat de korte duur van het lijden een in aanmerking te nemen omstandigheid is, maar dat in de rechtspraak geen aanknopingspunt te vinden is voor een sterk drukkend effect op het smartengeldbedrag. Daarbij geeft de rechtbank aan dat voor de functie van genoegdoening een koppeling aan de tijdsduur van het leed minder aan de orde is. Ondanks dat het slachtoffer 'slechts' drie maanden te leven had, oordeelde de rechtbank dat deze korte lijdensduur geen drukkend effect heeft op de omvang van het smartengeldbedrag. Het grote verschil tussen deze uitspraak en de uitspraak van Rechtbank Midden-Nederland is de (on)zekerheid over de

lijdensduur. In het geval van Rechtbank Overijssel is het slachtoffer overleden, waardoor de (korte) duur van het lijden bekend is. In het geval van Rechtbank Midden-Nederland is het slachtoffer nog niet overleden, waardoor nog onzeker is hoe lang de lijdensduur zal zijn. Verzoekster heeft voor het ongeval een gezond leven gehad, waardoor het een redelijke verwachting is dat zij nog een tijdje zal leven. Haar lijdensduur is naar verwachting dan ook niet zo kort, waardoor er – gezien de uitspraak van Rechtbank Overijssel – nog minder snel aanleiding is de smartengeldvergoeding te drukken.

In de literatuur wordt hier anders over gedacht, namelijk dat de korte duur van het lijden wel een drukkend effect heeft op de omvang van het smartengeld. Volgens Linderbergh is het redelijk dat de korte duur van het lijden een sterk drukkend effect heeft op de omvang van het smartengeld (S.D. Linderbergh, *Smartengeld. Tien jaar later*, Rotterdam: Rotterdam Institute of Private Law Accepted Paper Series 2008, p. 32). Als vergelijkend voorbeeld hierbij noemt hij het slachtoffer dat onmiddellijk aan zijn verwondingen overlijdt en daardoor als overledene geen aanspraak maakt op een schadevergoeding en dus ook niet op een smartengeldbedrag. De ernst van het lijden, met name het vooruitzicht van het overlijden (doodsangst en wetenschap van naderend overlijden), zal wel gewicht in de schaal leggen.

Dat de ernst van het lijden gewicht in de schaal legt blijkt uit het AMC/O.-arrest waarin een man verdriet had over het feit dat zijn levensverwachting door besmetting met aids werd verkort. De duur van het lijden werd hierdoor korter, maar de Hoge Raad overweegt dat het verdriet dat het slachtoffer heeft doordat zijn levensverwachting als gevolg van deze gebeurtenis is verkort, ook bij de begroting van het smartengeld moet worden betrokken. In het Coma-arrest ging het over een korte(re) lijdensduur als gevolg van een periode van bewusteloosheid. In die periode heeft het slachtoffer volgens de Hoge Raad geen pijn en verdriet, maar er kan wel sprake zijn van gederfde levensvreugde over die periode van bewusteloosheid. Ook over een periode die niet bewust wordt meegemaakt, waarin geen sprake is van lijden in de vorm van pijn en verdriet, kan smartengeld worden toegekend.

Behoeft e aan meer duidelijkheid

De duur van de pijn, van het verdriet en van de gederfde levensvreugde is dus wel van belang bij begroting van het smartengeld, maar andere omstandigheden wegen ook mee en kunnen zelfs zwaarder wegen. Het gaat om de individuele omstandigheden van het geval van het slachtoffer. Dit lijkt bevredigend omdat hiermee werkelijke genoegdoening en compensatie voor het slachtoffer wordt nagestreefd, maar hierdoor blijft onduidelijkheid bestaan over de omvang van het smartengeldbedrag in een individueel geval. Er is behoefte aan meer duidelijkheid over wat de invloed van de duur van het lijden is op de begroting en daarmee ook op de omvang van het smartengeld.

Lindenbergh en Hebly vragen zich af op welke wijze de duur van het lijden het beste bij de begroting van het smartengeld kan worden betrokken: *‘Kan het als een wat “vage” omstandigheid worden meegewogen bij het billijkheidsoordeel, of ligt een meer rekentechnische variant (zoals de kapitalisatiemethode) voor de hand waarin aan de (geschatte) duur van het lijden op een concrete wijze uiting wordt gegeven?’* (S.D. Lindenbergh & M.R. Hebly, ‘Schadebegroting en tijdsverloop’, *Preadvies Vereniging voor de vergelijkende studie van het recht van België en Nederland*, Den Haag: Boom juridisch 2016, p. 350). Vooralsnog is onduidelijk in hoeverre in een concrete situatie de lijdensduur van invloed is op de begroting van het smartengeld. Om deze en andere onduidelijkheden op het gebied van smartengeldbegroting weg te nemen is de Werkgroep Modernisering Vaststelling Smartengeld in het leven geroepen. Deze werkgroep is in mei 2016 opgeheven en omgezet in een denktank, waarin de letselschadebranche, rechterlijke macht en wetenschap vertegenwoordigd zijn. Ik hoop dat deze denktank een zelfde baanbrekende werking zal hebben als de denktank overlijdensschade, in die zin dat de resultaten bijdragen aan een snelle afwikkeling en aan transparantie voor slachtoffers. Het begroten van de omvang van een smartengeldvergoeding blijft maatwerk, maar mogelijk kan hier meer richting aan worden gegeven.

RECHTSPRAAK

Eiser wijzigd zijn grondslag en strategie ten aanzien van zijn vordering op basis van verlies van arbeidsvermogen in hoger beroep. Het hof is volgens de Hoge Raad op onjuiste gronden tot het oordeel gekomen dat de gewijzigde vordering inzake verlies van arbeidsvermogen diende te worden afgewezen.

Op 2 september 1989 is eiser betrokken geweest bij een ongeval. Het ongeval heeft voor hem geleid tot whiplash-gerelateerde klachten. De Goudse heeft haar aansprakelijkheid jegens eiser voor de gevolgen van het ongeval erkend.

Op 1 januari 1991 heeft eiser het bedrijf van zijn vader, de watermolen De Poolmolen, overgenomen en heeft hij De Poolmolen geëxploiteerd. Uit de bedrijfseconomische onderzoeken bleek dat de financiële opbrengsten van de watermolen gering zijn en een beduidend lager inkomen opleveren dan het wettelijk minimumloon. Uit het persoonlijkheidsonderzoek bleek onder meer dat niet geheel uit te sluiten viel dat er sprake is van een persoonlijkheidsstoornis.

Eiser heeft voor de rechtbank gevorderd dat De Goudse zal worden veroordeeld om een (restant)bedrag van € 72.604,80 aan hem te voldoen ter zake van de reeds geleden schade en voorts een bedrag van € 209.873,35 ter zake van verlies van arbeidsvermogen na juni 2002. Eiser heeft aan die vorderingen ten grondslag gelegd dat hij door het ongeval niet de mogelijkheid heeft gehad om de productie van zijn bedrijf verder uit te bouwen. De rechtbank wijst de vordering af. In hoger beroep vermeerderd eiser zijn eis en wijzigd hij de grondslag van zijn vordering ten aanzien van het verlies van arbeidsvermogen. Het hof wijst de vorderingen af.

De Hoge Raad overweegt dat 'het bestaan en de omvang van schade door verminderd arbeidsvermogen na een ongeval dient te worden vastgesteld door een vergelijking te maken tussen het inkomen van de benadeelde in de feitelijke situatie na het ongeval en het inkomen dat de benadeelde in de hypothetische situatie zonder ongeval zou hebben verworven. De stelplicht en bewijslast van het bestaan en de omvang van de schade liggen in beginsel op de

benadeelde. Aan de benadeelde mogen in dit verband echter geen strenge eisen worden gesteld; het is immers de aansprakelijke veroorzaker van het ongeval die aan de benadeelde de mogelijkheid heeft ontnomen om zekerheid te verschaffen omtrent hetgeen in die hypothetische situatie zou zijn geschied. Bij de beoordeling van de hypothetische situatie komt het dan ook aan op hetgeen hieromtrent redelijkerwijs is te verwachten. In dat verband dienen de goede en kwade kansen te worden afgewogen, bij welke afweging de rechter een aanzienlijke mate van vrijheid heeft. Hoewel het resultaat van die afweging in cassatie beperkt toetsbaar is, dient het oordeel van de rechter wel consistent en begrijpelijk te zijn.'

Op basis hiervan komt de Hoge Raad tot de conclusie dat het hof niet zonder nadere motivering zijn oordeel had kunnen baseren op de vermeldingen uit het persoonlijkheidsonderzoek dat aangeeft dat aan gerede twijfel onderhevig is of eiser een vergelijkbare carrière had kunnen realiseren als zijn studiegenoten. Het rapport vermeldt immers niet in hoeverre de persoonlijkheidsstructuur van eiser in de hypothetische situatie zonder ongeval van invloed zou zijn geweest op zijn mogelijkheden om een zodanige carrière te realiseren. Ook niet gezien het feit dat eiser herhaaldelijk heeft benadrukt hoe belangrijk het overnemen van de molen voor hem was. Eiser heeft immers een concreet aanknopingspunt gegeven voor zijn – voor het eerst in hoger beroep ingenomen – standpunt dat hij een carrière buiten De Poolmolen zou hebben verkozen.

Het hof is volgens de Hoge Raad onbegrijpelijk en op onjuiste gronden gekomen tot het oordeel dat de gewijzigde vordering inzake verlies van arbeidsvermogen diende te worden afgewezen.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 17-02-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:273

Zaaknummer: 16/00939

Rechters: F.B. Bakels, A.H.T. Heisterkamp, G. Snijders, T.H. den Tanja-van Broek en M.J. Kroeze

Advocaten: K. Aantjes en R.S. Meijer

Wetsartikelen: 6:162 BW en 6:95 BW

RECHTSPRAAK

Wanneer een zaak verloren gaat, lijdt de rechthebbende een nadeel in zijn vermogen gelijk aan de waarde van de zaak. Indien de desbetreffende, verloren gegane zaak een exemplaar is zonder eigen, individueel bepaalde kenmerken, van een soort waarvoor een voor het publiek toegankelijke markt bestaat, zal de rechthebbende door dit verlies een nadeel in zijn vermogen lijden dat in het algemeen kan worden gesteld op de marktwaarde. Behoudens bijzondere, door de rechthebbende te stellen omstandigheden, wordt daarmee recht gedaan aan het uitgangspunt dat hij als benadeelde zoveel mogelijk in de positie moet worden gebracht waarin hij zonder de schadeveroorzakende gebeurtenis zou hebben verkeerd.

In 2012 vindt een aanrijding plaats, als gevolg waarvan de auto van X, een goed onderhouden Honda Accord EXL (bouwjaar 2008) die in gebruik was als taxi, total loss is verklaard. Na aftrek van de restwaarde van het wrak heeft de aansprakelijkheidsverzekeraar van Y een vergoeding aangeboden van Afl. 17.556. X vordert vergoeding van alle schade die hij als direct of indirect gevolg van het ongeval heeft geleden. Het gerecht heeft terzake van de schade aan de auto na aftrek van de restwaarde een bedrag van Afl. 26.000 toegewezen. Het hof heeft de vonnissen van het gerecht bekrachtigd en daarnaast de aansprakelijkheidsverzekeraar veroordeeld tot vergoeding van het bedrag van de restwaarde. In cassatie klaagt X dat het hof ten onrechte de maatstaf van het Reaal/Athlon-arrest heeft toegepast en dat hij niet de schade vergoed krijgt die hij werkelijk heeft geleden, nu de vergoeding hem niet werkelijk in staat stelt een vergelijkbare auto aan te schaffen.

Hoge Raad (r.o. 3.3.2-3.3.4): 'Art. 6:97 BWA bepaalt, evenals art. 6:97 BW, dat de rechter de schade begroot op de wijze die het meest met de aard ervan in overeenstemming is. (...) Als uitgangspunt voor de berekening van de omvang van een wettelijke verplichting tot schadevergoeding dient dat de benadeelde zoveel mogelijk in de toestand moet worden gebracht waarin hij zou hebben verkeerd indien de schadeveroorzakende gebeurtenis zou zijn

uitgebleven. Hieruit volgt dat de schade in beginsel moet worden berekend met inachtneming van alle omstandigheden van het concrete geval. Op praktische gronden en om redenen van billijkheid, kan in bijzondere gevallen van een of meer omstandigheden van het geval worden geabstraheerd. (...) Wanneer een zaak geheel en al verloren gaat voor de rechthebbende doordat herstel niet mogelijk is of economisch onverantwoord, lijdt deze door dit verlies een nadeel in zijn vermogen gelijk aan de waarde van de zaak. Indien de desbetreffende, verloren gegane zaak een exemplaar is zonder eigen, individueel bepaalde kenmerken, van een soort waarvoor een voor het publiek toegankelijke markt bestaat, zal de rechthebbende door dit verlies een nadeel in zijn vermogen lijden dat in het algemeen kan worden gesteld op de waarde in het economisch verkeer van de zaak ten tijde van het verlies (de 'marktwaarde', vgl. HR 7 mei 2014, NJ 2014/76). Behoudens bijzondere, door de rechthebbende te stellen omstandigheden, wordt daarmee recht gedaan aan het uitgangspunt dat hij als benadeelde zoveel mogelijk in de positie moet worden gebracht waarin hij zonder de schadeveroorzakende gebeurtenis zou hebben verkeerd.'

De Hoge Raad oordeelt dat, nu sprake is van algeheel verlies van de auto, X dus aanspraak kan maken op vergoeding van de marktwaarde van deze auto ten tijde van het verlies. Het hof heeft aanvaard dat bij de begroting van de schade een 'afschrijvingsmethode' wordt gehanteerd. Waar X heeft betwist dat toepassing van de afschrijvingsmethode ertoe leidt dat zijn schade – de marktwaarde van de auto ten tijde van het verlies – vergoed krijgt, heeft het hof dit op ontoereikende gronden verworpen, nu het hof niet heeft vastgesteld dat hantering van de afschrijvingsmethode er inderdaad toe leidt dat die waarde wordt vergoed. Voor zover X aanspraak meent te hebben op een hoger bedrag dan de marktwaarde, omdat hij daadwerkelijk in staat zou moeten worden gesteld om een auto van hetzelfde merk en type en hetzelfde bouwjaar te kunnen kopen, vindt dit geen weerklank bij de Hoge Raad. Het hof heeft immers vastgesteld dat hij geen bijzondere omstandigheden heeft gesteld waaruit zou blijken dat met vergoeding van de marktwaarde van de auto ten tijde van het verlies geen recht wordt gedaan aan het uitgangspunt dat hij als benadeelde zoveel mogelijk in de positie moet worden gebracht waarin hij zonder de schadeveroorzakende gebeurtenis zou hebben verkeerd.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 10-02-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:208

Zaaknummer: 15/04223

Rechters: F.B. Bakels, A.H.T. Heisterkamp, G. Snijders, T.H. den Tanja-van Broek en G. de Groot

Advocaten: H.J.W. Alt, M.J. Schenck en R.L.L.M. Tan

Wetsartikelen: 6:97 BW

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor aanranding. Het slachtoffer voegt zich als benadeelde partij en vordert materiële schade (waaronder € 4.507,01 wegens verlies van arbeidsvermogen over een periode van ongeveer een half jaar) en immateriële schade (€ 500). Toewijzing van enkele materiële schadeposten en de gevorderde immateriële schadevergoeding. Niet-ontvankelijkverklaring van de gevorderde extra telefoonkosten (€ 25) en proceskosten in hoger beroep (€ 130) en van het verlies van verdienvermogen, omdat deze posten "niet voldoende onderbouwd dan wel niet eenvoudig van aard" zijn en het een onevenredige belasting van het strafgeding zou opleveren om gelegenheid te bieden de vorderingen nader te onderbouwen.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 09-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2017:638

Zaaknummer: 08/770009-16

Rechters: G. Edelenbos, G.H. Meijer en S.H. Peper

Advocaten: M.G. Pekkeriet

RECHTSPRAAK

Verjaring schadevergoedingsvordering. Afwijzen verklaringen van recht. Artikel 3:310 lid 1 BW.

Eiseres vordert te verklaren voor recht dat de gemeente jegens haar onrechtmatig heeft gehandeld waardoor zij ernstige schade heeft geleden waarvoor de gemeente aansprakelijk is, én veroordeling van de gemeente om tot volledige schadevergoeding over te gaan, nader op te maken bij staat. Het beroep op verjaring van de schadevergoedingsvordering ex artikel 3:301 lid 1 BW van de gemeente slaagt. Nu de schadevergoeding wordt afgewezen en eiseres niet heeft toegelicht welk belang zij nog heeft bij toewijzing van de twee gevorderde verklaringen van recht, wordt ook dit deel van het gevorderde afgewezen.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 08-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2017:1054

Zaaknummer: C/03/223134 / HA ZA 16-406

Rechters: I.M. Etman

Advocaten: A.J.J. Kreutzkamp en H.H.T. Beukers

Wetsartikelen: 3:310 lid 1 BW

RECHTSPRAAK

X/Samco Aircraft Maintenance B.V.

Inlener aansprakelijk voor schade zzp'er als gevolg van val van vliegtuigtrap. Toewijzing vergoeding ten aanzien van verblijf in ziekenhuis, kosten van verzorging en verpleging, medische kosten, verlies aan arbeidsvermogen en smartengeld.

Feiten

Samco Aircraft Maintenance B.V. (hierna: Samco) heeft de heer X (hierna: X), een zelfstandig optredend vliegtuigonderhoudsmonteur, met ingang van 15 december 2011 ingehuurd. Op 18 december 2011 is X in een loods/hangar van Samco, met door Samco beschikbaar gestelde onderdelen, gereedschappen en hulpmiddelen, werkzaam geweest. De verrijdbare trap waar X zich op bevond is op enig moment van het vliegtuig vandaan gaan bewegen, waarbij X naar beneden heeft moeten springen en ernstig letsel heeft opgelopen. Bij vonnis van de kantonrechter van 12 november 2014 is voor recht verklaard dat Samco aansprakelijk is voor voornoemd ongeval. X vordert thans veroordeling van Samco tot betaling van een schadevergoeding van € 118.384,79, vermeerderd met rente en kosten.

Oordeel

Causaliteit

Als niet weersproken staat vast dat X als gevolg van het ongeval schade heeft geleden. Hij heeft 51 dagen in het ziekenhuis gelegen en kosten gemaakt voor verzorging en verpleging. Ook heeft hij medische kosten en reiskosten ten behoeve van behandelingen moeten maken. Verder heeft hij geruime tijd niet kunnen werken. Gelet daarop staat het causaal verband tussen het ongeval en de door X gestelde schadeposten vast.

Ziekenhuisdaggeldvergoeding

Conform de Richtlijn ziekenhuisdaggeldvergoeding van de Letselschade Raad komt X een daggeldvergoeding toe van € 26. Het gevorderde bedrag van € 1326 wordt toegewezen.

Kosten van verzorging en verpleging

X heeft gedurende een periode van in totaal 14 weken de hulp ingeroepen van zijn moeder, die daarvoor haar eigen baan heeft opgezegd. In totaal heeft X aan zijn moeder een vergoeding van € 1397,47 betaald. Samco stelt dat op grond van de Letselschaderichtlijn Huishoudelijke Hulp moet worden uitgegaan van een normbedrag van € 65 per week. De kantonrechter volgt Samco niet in haar standpunt. Zij stelt daartoe allereerst vast dat uit de verklaring van de moeder van X blijkt dat zij naast de (persoonlijke) verzorging van X ook huishoudelijke diensten verrichtte. X kan aldus aanspraak maken op een vergoeding van zowel de kosten voor huishoudelijke hulp als de kosten voor verzorging en zelfredzaamheid. Nu voornoemde richtlijn enkel ter zake van huishoudelijke hulp een norm (van € 65 per week) heeft geformuleerd, maar de kosten voor verzorging en zelfredzaamheid ook dienen te worden vergoed, is de kantonrechter van oordeel dat het door X gevorderde bedrag alleszins redelijk en daarmee toewijsbaar is.

Medische kosten

X vordert in dit verband een bedrag van € 1824, welk bedrag ziet op de kosten die X heeft gemaakt vanwege behandelingen door een fysiotherapeut in Duitsland. X is enkel verzekerd voor medische kosten die in Engeland worden gemaakt en in die verzekering is geen buitenlanddekking opgenomen. Nu als uitgangspunt dient te gelden dat de schadeveroorzaker de kosten draagt voor degene die de schade heeft geleden, dient de vordering voor medische kosten aan X te worden toegewezen.

Verlies aan arbeidsvermogen

X heeft 259 dagen niet kunnen werken. Omgerekend in euro's stelt X dat de totale schade door verlies aan arbeidsvermogen € 48.599,90 bedraagt. Samco heeft de stellingen van X gemotiveerd betwist door onder meer aan te voeren dat X schadebeperkend had kunnen optreden door een arbeidsongeschiktheidsuitkering aan te vragen. De kantonrechter is van oordeel dat het tot de vrije keuze van X behoort om al dan niet een uitkering aan te vragen. Dit laat echter onverlet dat X de arbeidsongeschiktheidsuitkering wel had kunnen aanvragen en aldus de schade deels had kunnen beperken. Gelet daarop acht de kantonrechter het dan ook redelijk dat het bedrag dat X hierdoor bewust heeft laten lopen in mindering moet worden gebracht op het thans gevorderde bedrag. Aan X wordt een bedrag toegekend van € 47.267,90.

Smartengeld

Uit uitspraken in vergelijkbare gevallen volgt dat een schadevergoeding tussen de € 9746 en € 12.067 geïndiceerd is. Gelet op de omstandigheden van het geval en de bedragen die door

Nederlandse rechters zijn toegekend, komt de kantonrechter tot toewijzing van een bedrag aan smartengeld van € 11.000.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 08-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2017:1058

Zaaknummer: 04 5099371 CV 16 5423

Rechters: G.J. Krens

Advocaten: A.F. Collignon-Smit Sibinga en M.J.E. Spee

Wetsartikelen: 7:658 BW

RECHTSPRAAK

Geen procesbelang bij ongedaan making opschorting bijstand. Schending EVRM onvoldoende onderbouwd. Causaal verband is onvoldoende aangetoond tussen stress van appellant en handelen van college. Geen toewijzing verzoek schadevergoeding.

Bij de aangevallen uitspraak heeft de rechtbank het beroep tegen het bestreden besluit ongegrond verklaard en het verzoek om schadevergoeding niet toegewezen. De rechtbank heeft hiertoe overwogen dat de opschorting van het recht op bijstand niet is gevolgd door een intrekking en geen enkel effect heeft gehad op (het tijdstip van) de maandelijkse uitbetaling van de bijstand. Gelet hierop had appellant geen procesbelang en is zijn bezwaar terecht niet-ontvankelijk verklaard.

In hoger beroep heeft appellant zich, evenals in bezwaar en in beroep, op het standpunt gesteld dat de bijstand ten onrechte is opgeschort. Het college had hem een nadere termijn moeten geven voordat tot opschorting werd overgegaan. Het bestreden besluit is in strijd met de artikelen 3, 5, 6, 8 en 17 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (EVRM). Door de handelwijze van het college heeft hij onnodig veel stress opgelopen. Hiervoor wenst hij een schadevergoeding van € 200.000.

Schending EVRM onvoldoende onderbouwd. Bovendien houdt de door appellant ervaren stress geen aantoonbaar verband met enig onrechtmatig handelen van de kant van het college, noch met enig onrechtmatig besluit.

Instantie: Centrale Raad van Beroep

Datum uitspraak: 07-02-2017

ECLI: ECLI:NL:CRVB:2017:424

Zaaknummer: 16/2492 PW

Rechters: F. Hoogendijk

Advocaten: K. van Heugten

RECHTSPRAAK

In de bestreden deelgeschilbeschikking is het deelgeschil niet beslecht, omdat de zaak zich niet leende voor behandeling in deelgeschil. Dit is geen situatie waarvoor artikel 1019cc Rv is geschreven. Nu de bodemrechter echter zelf heeft overwogen dat enkele rechtsoverwegingen beschouwd moeten worden als beslissingen bedoeld in artikel 1019cc Rv, moet worden geconcludeerd dat zij zich kennelijk in de bodemprocedure aan deze overwegingen gebonden acht. Daarom moeten die rechtsoverwegingen worden beschouwd als bindende eindbeslissingen die vatbaar zijn voor hoger beroep.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 07-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2017:368

Zaaknummer: 200.180.061/01

Rechters: M.A. Goslings, J.F. Aalders en C. Uriot

Advocaten: J.B. Berduszek en R.A.M. Schram

Wetsartikelen: 1019cc Rv

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor (onder andere) wederrechtelijke vrijheidsberoving en stelselmatige mishandeling en verkrachting. De vrouw vordert schadevergoeding. Toewijzing materiële schadevergoeding - na aftrek van een reeds ontvangen bedrag - ad € 58.052,09. Immateriële schadevergoeding: € 50.000.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 03-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2017:824

Zaaknummer: 15/800092-16

Rechters: H.A. Stalenhoef, T. van Muijden en N. Boots

Advocaten: J.P. Plasman

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling tot TBS met dwangverpleging van man die getracht heeft een vrouw met een hamer dood te slaan. Toewijzing schadevordering van de vrouw terzake zaakschade, reis- en parkeerkosten (€ 389,38) , medische kosten (€ 3.146) en smartengeld (€ 7.500). Vordering inzake verlies arbeidsvermogen levert onaanvaardbare vertraging van de strafprocedure op.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 03-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2017:450

Zaaknummer: 08/760136-16 en 08/770266-16 (gev.)

Rechters: E. Venekatte, C.C.S. Koppes en Y. Cenik

Advocaten: U. Ural

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Poging tot doodslag. Toewijzing € 2.500 immateriële schadevergoeding aan het slachtoffer.

Instantie: Rechtbank Overijssel

Datum uitspraak: 02-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOVE:2017:432

Zaaknummer: 08/229296-15

Rechters: B.W.M. Hendriks, M.A.H. Heijink en E.J.M. Bos

Advocaten: J. Eliya

RECHTSPRAAK

X/Stichting Rivas Zorggroep

X heeft een procedure aangespannen jegens de Stichting Rivas Zorggroep (Rivas). Hij heeft de rechter verzocht een verklaring voor recht te geven inhoudende – kort gezegd – dat Rivas aansprakelijk is voor de door X geleden schade. X heeft op 1 september 2013 medicatie toegediend gekregen, het medicijn Gentamicine en kampt thans met evenwichtsproblemen en gehoorproblemen. Volgens X komt dat door het gebruik van de medicatie. Vaststaat dat bij X op 8 november 2013 een beschadiging van het evenwichtsorgaan en het gehoor is vastgesteld. Vaststaat ook dat in de samenvatting van de productkenmerken van het geneesmiddel Gentamicine vermeld staat dat schade aan de vestibulocochleaire zenuw (achtste hersenzenuw) mogelijk is, waarbij zowel het evenwicht als het gehoor verstoord kan zijn. De rechter heeft X toegelaten bewijs te leveren van zijn stelling dat hij geklaagd heeft over evenwichtsproblemen, in welk geval hij gecontroleerd had moeten worden.

X heeft een procedure aangespannen jegens de Stichting Rivas Zorggroep (Rivas). Hij heeft de rechter verzocht een verklaring voor recht te geven inhoudende – kort gezegd – dat Rivas aansprakelijk is voor de door X geleden schade. X heeft op 1 september 2013 medicatie toegediend gekregen, het medicijn Gentamicine, in verband met een bacteriële endocarditis (X heeft een kunst hartklep) en kampt thans met evenwichtsproblemen en gehoorproblemen. Volgens X komt dat door het gebruik van de medicatie. X heeft ter onderbouwing van zijn vordering gesteld dat hij onvoldoende is ingelicht over de bijwerkingen van Gentamicine, dat bij het toedienen ervan de professionele standaard is geschonden, dat niet is voldaan aan de dossierplicht en dat niet is geluisterd naar de evenwichtsklachten van X. Vaststaat dat bij X op 8 november 2013 een beschadiging van het evenwichtsorgaan en het gehoor is vastgesteld. Vaststaat ook dat in de samenvatting van de productkenmerken van het geneesmiddel

Gentamicine vermeld staat dat schade aan de vestibulocochleaire zenuw (achtste hersenzenuw), waarbij zowel het evenwicht als het gehoor verstoord kan zijn, mogelijk is. Wat het medisch handelen rondom de Gentamicine betreft, heeft de rechter geoordeeld dat het voorschrijven van Gentamicine zonder meer proportioneel en in overstemming met de voor het ziekenhuis geldende zorgvuldigheidsnormen is geweest. Mogelijk was wel de wijze van afbouwen onzorgvuldig geweest – de rechter is daar niet duidelijk over. Toch lijdt ook dat naar het oordeel van de rechter niet tot aansprakelijkheid, omdat een *condicio sine qua non*-verband met de schade zou ontbreken. Een beroep op de omkeringsregel heeft de rechter verworpen. Vervolgens heeft de rechter beoordeeld of sprake is geweest van onvoldoende controles; uitgangspunt is dat X bij klachten gecontroleerd had moeten worden. Omdat onduidelijk is of X zijn klachten daadwerkelijk heeft gemeld zoals gesteld, heeft de rechter geoordeeld dat X het bewijs daarvan mag leveren.

X heeft een procedure aangespannen jegens de Stichting Rivas Zorggroep (Rivas). Hij heeft de rechter verzocht een verklaring voor recht te geven inhoudende – kort gezegd – dat Rivas aansprakelijk is voor de door X geleden schade. X heeft op 1 september 2013 medicatie toegediend gekregen, het medicijn Gentamicine, in verband met een bacteriële endocarditis (X heeft een kunst hartklep) en kampt thans met evenwichtsproblemen en gehoorproblemen. Volgens X komt dat door het gebruik van de medicatie. X heeft ter onderbouwing van zijn vordering gesteld dat hij onvoldoende is ingelicht over de bijwerkingen van Gentamicine, dat bij het toedienen ervan de professionele standaard is geschonden, dat niet is voldaan aan de dossierplicht en dat niet is geluisterd naar de evenwichtsklachten van X. Vaststaat dat bij X op 8 november 2013 een beschadiging van het evenwichtsorgaan en het gehoor is vastgesteld. Vaststaat ook dat in de samenvatting van de productkenmerken van het geneesmiddel Gentamicine vermeld staat dat schade aan de vestibulocochleaire zenuw (achtste hersenzenuw), waarbij zowel het evenwicht als het gehoor verstoord kan zijn, mogelijk is. Wat het medisch handelen rondom de Gentamicine betreft, heeft de rechter geoordeeld dat het voorschrijven van Gentamicine zonder meer proportioneel en in overstemming met de voor het ziekenhuis geldende zorgvuldigheidsnormen is geweest. Mogelijk was wel de wijze van afbouwen onzorgvuldig geweest – de rechter is daar niet duidelijk over. Toch lijdt ook dat naar het oordeel van de rechter niet tot aansprakelijkheid, omdat een *condicio sine qua non*-verband met de schade zou ontbreken. Een beroep op de omkeringsregel heeft de rechter verworpen. Vervolgens heeft de rechter beoordeeld of sprake is geweest van onvoldoende controles; uitgangspunt is dat X bij klachten gecontroleerd had moeten worden. Omdat onduidelijk is of X zijn klachten daadwerkelijk heeft gemeld zoals gesteld, heeft de rechter geoordeeld dat X het bewijs daarvan mag leveren.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 01-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2017:793

Zaaknummer: C/10/497238 / HA ZA 16-257

Advocaten: E.G.M. van den Heuvel en M.F. Hulsebosch

Wetsartikelen: 7:453 BW, 7:448 BW en 7:454 BW

RECHTSPRAAK

X/Groene Hart Ziekenhuis

Deze zaak ziet op de vraag of de gynaecoloog onjuist handelen kan worden verweten ten aanzien van de plaatsing van een Essure-veertje en de controle nadien. De vrouw in kwestie is na plaatsingen van de Essure-veertjes zwanger geraakt. De rechtbank heeft geoordeeld dat enig onjuist handelen niet kan worden vastgesteld. De zwangerschap op zich is geen voldoende reden om uit te gaan van een verwijtbare onjuiste plaatsing.

De onderhavige zaak is aangespannen door X. Bij X is op 27 oktober 2009 vastgesteld dat zij zwanger was, hoewel zij op 27 januari 2009 respectievelijk 23 maart 2009 een sterilisatiebehandeling had ondergaan door middel van de zogeheten Essure-methode. Bij deze methode wordt een veertje, de Essure, in beide eileiders geplaatst als gevolg waarvan de eileiders binnen een periode van drie maanden dicht horen te groeien. X heeft gesteld dat de nacontrole onvoldoende is geweest, waardoor bij haar niet is vastgesteld of de eileiders daadwerkelijk dichtgegroeid waren. Controle vond plaats door middel van een röntgenfoto van de buik (X-BOZ), maar op de foto was de rechter Essure niet goed zichtbaar. Achteraf bleek de Essure in de buikholte te zitten. Voor deze onzorgvuldigheid acht zij het Groene Hart Ziekenhuis aansprakelijk. Mitsdien heeft zij een verklaring voor recht gevorderd, inhoudende dat het ziekenhuis inderdaad aansprakelijk is en haar schade dient te vergoeden.

Ter beoordeling heeft de rechtbank voorop gesteld dat hetgeen beantwoord moet worden de vraag is of de gynaecoloog in de verschillende fasen van de behandeling – te weten de voorfase (informed consent), de hoofdfase (de ingreep) en de nafase (de nacontrole) – de zorgvuldigheid heeft betracht die van een redelijk bekwaam en redelijk handelend gynaecoloog in dezelfde omstandigheden mocht worden verwacht.

Wat de voorfase betreft heeft de rechtbank geoordeeld dat niet is komen vast te staan dat de gynaecoloog op dit punt is tekortgeschoten. In dat verband is overwogen dat het door het ziekenhuis gehanteerde protocol niet afweek van de landelijke standaard en nacontrole door middel van een X-BOZ de aanbevolen wijze was. De stellingen van X dat het ziekenhuis haar

ten onrechte niet heeft geïnformeerd over het feit dat het ziekenhuisprotocol afweek van de landelijke voorschriften, en dat daardoor geen sprake was van een 'informed consent' aan de zijde van X, falen derhalve, aldus de rechtbank.

Wat het handelen ten tijde van de ingreep betreft, heeft de rechtbank geoordeeld dat het enkele feit dat X zwanger is geraakt niet met zich brengt dat er dus verwijtbaar onjuist is gehandeld. Voor het overige zijn er geen stellingen aangevoerd waaruit onzorgvuldigheid kan worden afgeleid. De rechtbank heeft in dit verband overigens nog de stelling verworpen dat het ziekenhuis niet aan zijn verzwaarde motiveringsplicht zou hebben voldaan.

Wat de nacontrole betreft, heeft de rechtbank geoordeeld dat de vraag beantwoord moet worden of de gynaecoloog op het moment waarop zij de X-BOZ heeft beoordeeld een andere beoordeling heeft gemaakt dan van een redelijk bekwaam en redelijk handelend gynaecoloog in de gegeven omstandigheden mocht worden verwacht. Gelet op deze maatstaf is niet van belang of de gynaecoloog op basis van de foto had kunnen zien dat de Essure de eileider had geperforeerd, maar of zij dat had moeten zien. De rechtbank heeft deze vraag vervolgens ontkennend beantwoord. De rechtbank heeft in dat verband overwogen dat het bijzonder lastig is om op een röntgenfoto een verkeerd geplaatste Essure te herkennen, zeker voor artsen die nog niet zo veel ervaring hebben met de methode (de methode is betrekkelijk nieuw). Dat twee geraadpleegde deskundigen dit wel hebben herkend doet daar niet aan af, aldus de rechtbank, omdat deze deskundigen werkzaam zijn als trainer van Essure en dus niet als maatman kunnen worden gezien. Gezien het beeld mocht de gynaecoloog volgens de rechtbank ervan uitgaan dat de plaatsing succesvol was geweest. De rechtbank heeft voorts overwogen dat de plaatsing pijnloos was en vlot verliep en dat er drie zogeheten windingen zichtbaar waren. Ook in dat opzicht was er dus geen aanwijzing voor een mogelijke perforatie en mocht de gynaecoloog uitgaan van een geslaagde operatie. Omdat er gezien deze gang van zaken geen reden was om te twijfelen was ook vervolgonderzoek niet nodig, aldus de rechtbank, en hoefde dat dus ook niet met X te worden besproken.

De rechtbank heeft de vorderingen afgewezen.

mr. dr. R.P. Wijne

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 01-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2017:827

Zaaknummer: C-09-502091-HA ZA 15-1407

Advocaten: H.C.J. Coumou en M.E. Franke

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor het meermaals verkrachten en mishandelen van het slachtoffer. Het slachtoffer krijgt € 3.039,10 schadevergoeding toegewezen, waarvan € 3.000 voor immateriële schade en € 39,10 voor reiskosten.

Instantie: Rechtbank Oost-Brabant

Datum uitspraak: 30-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBOBR:2017:416

Zaaknummer: 01/865139-16

Rechters: W.F. Koolen, L.G.J.M. van Ekert en C.P.C. Kuijs

RECHTSPRAAK

Beoordeling of sprake is van blijvende invaliditeit door ongeval na overlijden van verzekerde door een andere oorzaak. Commissie wijst vordering af.

Verzekerde is in december 2012 aangereden. Daarna hield zij klachten van haar schouder. Verzekerde is in maart 2015 overleden. Tussen het ongeval en het overlijden bestaat geen verband. Namens de erven van verzekerde is in juli 2015 een claim ingediend op de ongevallenverzekering. Verzekeraar heeft de claim afgewezen. Hij heeft zich op het standpunt gesteld dat de mate van blijvende invaliditeit vanwege het overlijden van verzekerde en vanwege de late melding van het ongeval niet meer valt vast te stellen. De Commissie heeft op grond van het medisch dossier geoordeeld dat de klachten van verzekerde wijzen op slijtage en dat de klachten geen rechtstreeks ongevalsgevolg zijn. Van blijvende invaliditeit in de zin van de verzekering is geen sprake. De Commissie heeft de vordering afgewezen.

Instantie: Geschillencommissie Financiële Dienstverlening

Datum uitspraak: 25-01-2017

Zaaknummer: GC 2017-075

RECHTSPRAAK

Besto Verpakingsindustrie BV/werknemer

Werkgeversaansprakelijkheid. De werkgever heeft een gevaarlijke arbeidssituatie gecreëerd. Van werkgever mochten maatregelen worden verwacht om de verwezenlijking van het gevaar te voorkomen.

Feiten

Werknemer is sinds 1971 in dienst bij Besto Verpakingsindustrie BV (hierna: Besto). Na een uitval wegens schouderklachten zijn in 2007 de werkzaamheden van werknemer aangepast. Tot die aangepaste werkzaamheden behoorde het dagelijks opnemen van de watermeter voor de fabriek, die zich in een betonnen put van 62 centimeter diep bevond. Op 18 maart 2009 heeft werknemer zich bij het uit de put stappen verstart waarna hij ten val is gekomen. Besto heeft per 1 september 2011 de arbeidsovereenkomst met werknemer opgezegd, op grond van langdurige arbeidsongeschiktheid. Werknemer vordert een verklaring voor recht dat Besto als werkgeefster van werknemer haar zorgplicht heeft geschonden en aansprakelijk is voor de schade die werknemer heeft geleden als gevolg van het ongeval. De kantonrechter heeft de vorderingen van werknemer toegewezen. Tegen dit vonnis komt Besto in hoger beroep.

Oordeel

Niet voldaan aan zorgplicht

Besto heeft erkend dat zij werknemer geen (nadere) instructies heeft gegeven over de wijze waarop hij de put diende in en uit te stappen en Besto heeft voorts geen nadere voorzieningen getroffen om de afstap en opstap van 62 centimeter te verkleinen of anderszins te vergemakkelijken. Het standpunt van Besto houdt in dat zij ook niet gehouden was tot het treffen van nadere voorzieningen of het geven van instructies, nu van een (potentieel) gevaarlijke situatie geen sprake was. Het hof onderschrijft dit standpunt niet. Werknemer diende bij de uitvoering van zijn werkzaamheden voor Besto dagelijks in en uit een 62 centimeter diepe put te stappen waarin geen afstap of trede was aangebracht. Bij het uitstappen diende werknemer daarbij zijn hele gewicht op het been te laten rusten waarmee hij uit de put stapte, terwijl rondom het luik een betonnen rand aanwezig was. Werknemer

heeft gesteld dat de rand deels was afgebrokkeld als gevolg van het periodiek laten vallen van de deksel op het luik en dat er geregeld losse steentjes op de rand lagen. Op het moment dat werknemer uit de put stapte kon hij vanwege de diepte van de put niet zien of er steentjes lagen op de plek waar hij zijn voet wilde plaatsen en daarmee of de ondergrond waarop hij het op dat moment dragende been had neergezet wel voldoende stabiel was. Beste heeft hiermee voor werknemer, die ten tijde van het ongeval 52 jaar oud was, een gevaarlijke arbeidssituatie gecreëerd. Van Besto mochten derhalve maatregelen worden verwacht om de verwezenlijking van het gevaar te voorkomen.

Geen sprake van 'huis-, tuin- en keukenongeval'

Anders dan Besto heeft aangevoerd, is geen sprake van een zogenoemd huis-, tuin- en keukenongeval. Het dagelijks in- en afdalen in een 62 centimeter diepe put zonder afstapje of trappetje betreft een situatie die in normale 'huis-, tuin- en keukensituaties' niet pleegt voor te komen. Van een ongelukkige samenloop van omstandigheden is evenmin sprake. Dat sprake was van een potentieel gevaarlijke situatie vindt overigens bevestiging in de eigen stellingen van Beste waar zij betoogt dat werknemer er ook voor had kunnen kiezen om op de rand te gaan zitten en zijn benen uit de put te zwaaien en dan overeind te komen of aan de kant van het openstaande luik uit te stappen en dan met de hand tegen de muur te steunen, een en ander om de opstap van 62 centimeter te kunnen maken. Deze stelling kan niet anders worden verstaan dan dat Besto meent dat werknemer daarmee het bij zo'n opstap bestaande risico van verstappen of het op andere wijze verliezen van zijn evenwicht had kunnen voorkomen.

Conclusie

Gelet op het vorenstaande heeft Besto niet aangetoond dat zij aan haar zorgplicht heeft voldaan en evenmin dat de schade niet het gevolg is van het tekortschieten in haar zorgplicht en ook zou zijn ontstaan als zij haar zorgplicht volledig zou zijn nagekomen. Volgt bekrachtiging van het bestreden vonnis.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 24-01-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:520

Zaaknummer: 200.166.864/01

Rechters: H. de Hek, J.H. Kuiper en P.G. Vestering

Advocaten: A.B. Noordhof en E.P.W.A. Bink

Wetsartikelen: 7:658 BW, 7:658a BW en 7:611 BW

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Poging tot doodslag door slachtoffer met een stok op het hoofd te slaan. Het slachtoffer vordert materiële schade wegens huishoudelijke hulp / verzorging (totaal: € 2,645,13) en wegens kosten vloerbedekking (€ 890), alsmede € 30.000 immateriële schade. Schade wegens vloerkleed toegewezen. Immateriële schade toegewezen tot € 3.000, nu deze naar het oordeel van de rechtbank 'minst genomen' op dit bedrag kan worden begroot. De rechtbank neemt in aanmerking dat medische stukken - behoudens de gegeven beschrijvingen van het letsel - ontbreken en nog geen medische eindtoestand is bereikt. De rechtbank wijst verder op een nog vast te stellen mate van 'eigen schuld' en merkt op dat zij bij de gehanteerde voorlopige schadebegroting is uitgegaan van een percentage van 50%. Voor het meerdere levert beoordeling van deze vordering. Voor het overige (het meerdere aan immateriële schade en de gevorderde kosten voor huishoudelijke hulp en verzorging) volgt niet-ontvankelijkverklaring wegens onevenredige belasting van het strafproces.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 19-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2017:925

Zaaknummer: 15/800307-16

Rechters: S.I.A.C. Angenent-Bakker, P.H.B. Littooy en M. Malsch

Advocaten: I.E. Leenhouders en E.F. Klungers

RECHTSPRAAK

Schuldenares heeft een letselschadevergoeding ontvangen maar niet afgedragen aan de boedel. Schuldenares heeft toegelaten dat haar partner (schuldenaar) dit bedrag, althans een aanzienlijk deel daarvan, heeft aangewend om een reis naar Irak te kunnen maken om zijn zieke moeder te bezoeken. Het aanbod om de boedelachterstand in te lopen door een bedrag dat buiten medeweten van de bewindvoerder is gespaard wordt afgewezen nu is aangetoond dat dit bedrag aan schuldenares toekomt.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 29-12-2016

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2016:16791

Zaaknummer: C/09/13/596 R

Rechters: W.J. Don *****

Advocaten: J.M. Krommendijk

RECHTSPRAAK

Vordering op manege (houders). Eiseres is van een paard gevallen dat door de manege werd gebruikt. Paard waarop eiseres zat schrok van startende tractor. Gedaagden stellen dat eiseres is gevallen door eigen onhandigheid. Geen risico-aanvaarding door eiseres. Onhandigheid kan eiseres niet verweten worden. Vergoedingsplicht met beroep op omstandigheden verminderd.

Instantie: Rechtbank Zeeland-West-Brabant

Datum uitspraak: 13-07-2016

ECLI: ECLI:NL:RBZWB:2016:4351

Zaaknummer: C/02/298905 / HA ZA 15-309

Rechters: E.A.M. Raaijmakers-Rottier

Advocaten: R.M.A. Lensen en W.A.M. Rupert

Wetsartikelen: 6:179 BW en 6:681 BW

RECHTSPRAAK

Letselschade (whiplash), vraag of betrokkene als passagier in de auto zat die betrokken is bij een aanrijding. Bewijs, veroordelingen tot meened en valsheid in geschrifte.

Instantie: Gerechtshof Den Haag

Datum uitspraak: 14-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHDHA:2017:247

Zaaknummer: 200.149.775/01

Rechters: P.M. Verbeek, F. Damsteegt-Molier en H.J.M. Burg

Advocaten: I.M.C.A. Reinders en L.J. Bohmer

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor het doen van valse aangifte (te weten een in scene gezette overval op een kledingwinkel). Kan politie als benadeelde partij schadevergoeding vorderen bestaande uit nodeloze opsporingskosten? Hoge Raad: dat kan, mits de politie stelt - en bij betwisting aannemelijk maakt - dat de aangever niet alleen wist dat het feit niet is gepleegd, maar met de aangifte ook de bedoeling had de politie te schaden en wist of moest begrijpen dat de aangifte de politie zou nopen tot nodeloze opsporingshandelingen.

Veroordeling voor het doen van valse aangifte, te weten een in scene gezette overval op een kledingwinkel. De politie heeft zich als benadeelde partij gevoegd en vordert schadevergoeding ad € 13.787,79, zijnde de nodeloos gemaakte kosten voor opsporingshandelingen. Het hof oordeelde dat deze vordering een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert, nu het de vraag is "of deze schade in strafvorderlijke zin kan worden aangemerkt als schade die in zo'n rechtstreeks verband staat met het bewezenverklaarde, dat dergelijke vorderingen zonder een nadere wettelijke voorziening in het kader van een strafprocedure aanhangig kunnen worden gemaakt." in cassatie oordeelt de Hoge Raad dat verhaal van politiekosten in beginsel een onaanvaardbare doorkruising van de publiekrechtelijke regelgeving oplevert (vgl. HR 21 maart 2003, ECLI:NL:HR:2003:AF2835, NJ 2003/360) en dat dit in beginsel ook geldt voor kosten die de politie maakt naar aanleiding van een valse aangifte. "Dit is echter anders als vaststaat dat degene die de aangifte heeft gedaan, niet alleen wist dat het feit niet is gepleegd, maar de aangifte ook heeft gedaan met geen ander doel dan de politie te schaden en bij de aangifte wist of moest begrijpen dat deze de politie zou nopen of bewegen tot nodeloze opsporingshandelingen." In dat geval is geen sprake van een onaanvaardbare doorkruising van publiekrechtelijke regelgeving. De stelplicht en bewijslast hiervoor ligt, conform de hoofdregel van artikel 150 Rv, bij de politie. De Hoge Raad vervolgt dat, gelet op het voorgaande, 's hofs oordeel dat behandeling van de vordering een onevenredige belasting oplevert, niet onbegrijpelijk is en geen nadere motivering behoefde. In deze zaak heeft A-G Vegter tweemaal geconcludeerd, waarbij met name in de tweede conclusie (ECLI:NL:PHR:2016:959) de vraag over de onaanvaardbare doorkruising werd

besproken.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 14-02-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:221

Zaaknummer: 14/03452

Rechters: W.A.M. van Schendel, H.A.G. Splinter-van Kan, G. Snijders, G. de Groot en V. van den Brink

Advocaten: G. Spong, Th.O.M. Dieben en J.G. Geertsma

Wetsartikelen: 188 Sr

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor poging tot doodslag (ECLI:NL:GHARL:2017:1031) en openlijke geweldpleging (ECLI:NL:GHARL:2017:1033) bij een schietincident. In eerste aanleg kreeg het slachtoffer € 10.889,34 toegewezen. Daarvan bedroeg € 10.000 immateriële schadevergoeding, terwijl € 20.000 gevorderd was. Het overige zag op verlies van verdienvermogen. Het slachtoffer voegt zich in appel opnieuw en vordert € 22.761,64. Dit bedrag is inclusief een verhoging van de post verlies van verdienvermogen tot € 2.761,64. Het hof wijst een bedrag van € 20.889,34, bestaande uit het in eerste aanleg gevorderde bedrag voor verlies van verdienvermogen. Voor zover in appel een hoger bedrag is gevorderd, is het slachtoffer niet-ontvankelijk. Anders dan de rechtbank acht het hof een vergoeding van € 20.000 voor immateriële schadevergoeding wel toewijsbaar.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 13-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:1031

Zaaknummer: 21-002992-16

Rechters: F.A.M. Bakker, H.M.E. Tebbenhoff Rijnenberg en J.D. den Hartog

Advocaten: J.P. Plasman en B.W.J. Krämer

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor belaging en bedreiging van buurvrouw. Deze vordert € 90,55 aan materiële schade (reiskosten) en € 2.000 aan immateriële schade. De reiskostenvergoeding wordt geheel toegewezen. Ten aanzien van de immateriële schade oordeelt de rechtbank dat niet blijkt dat een deskundige een erkend geestelijk ziektebeeld heeft vastgesteld. Uit het dossier en de slachtofferverklaring blijkt echter de langdurige en grote impact van de gebeurtenis op het persoonlijke leven. "Daarom is de rechtbank van oordeel dat naar objectieve maatstaven sprake is van geestelijk letsel." Volgt: toewijzing van een bedrag van € 750.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 08-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2017:692

Zaaknummer: 05/800071-15

Rechters: H.P.M. Kester-Bik, R.S. Croll en J.J.H. van Laethem

Advocaten: N. Menouar

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling van minderjarige wegens ontuchtige handelingen met een minderjarige. Toewijzing € 1.869,98 materiële schade en € 2.000 immateriële schade. Ten aanzien van schadepost 'reis- en parkeerkosten' overweegt het hof dat het weliswaar geen schade van de minderjarige zelf, maar van haar ouders betreft. De kosten zijn evenwel qualitate qua gemaakt, in de hoedanigheid van ouder (artikel 1:247 BW), teneinde de belangen van hun dochter te kunnen behartigen.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 07-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:850

Zaaknummer: 21-000046-16

Rechters: L.J. Bosch, M. Barels en R.W. van Zuijlen

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor ontucht met een meisje van 15 jaar. Zij vordert € 4.326,30 schadevergoeding, waarvan € 4.000 immateriële schadevergoeding. De materiële schade ad € 326,30 wordt toegewezen. De immateriële schadevergoeding wordt gematigd tot € 2.000, gelet op de hoogte van het smartengeld in soortgelijke zaken. Voor het overige wordt het slachtoffer in deze vordering niet-ontvankelijk verklaard.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 07-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2017:668

Zaaknummer: 05/740709-15

Rechters: C.H.M. Pastoors, M.F. Gielissen en A. Tegelaar

Advocaten: J.A.B.H.M. Willemse

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor poging tot doodslag en tot zware mishandeling. Niet-ontvankelijkverklaring vordering benadeelde partij, maar toewijzing van door deze partij gevorderde proceskosten. Cassatieklacht dat dit oordeel onjuist, dan wel ontoereikend gemotiveerd is, wordt met toepassing van artikel 81 RO verworpen.

Strafrecht. Veroordeling voor poging tot doodslag en tot zware mishandeling. Het slachtoffer heeft zich als benadeelde partij gevoegd. Het hof heeft hem in zijn vordering niet-ontvankelijk verklaard omdat beoordeling een onevenredige belasting van het strafgeding zou opleveren. In cassatie wordt (onder meer) dit oordeel bestreden. De Hoge Raad verwerpt de klacht met toepassing van artikel 81 RO, zodat 's hofs oordeel in stand blijft. De conclusie van A-G Machielse biedt een instructief overzicht van het juridische kader voor proceskosten in strafprocedures. Hij wijst erop dat toewijzing van een proceskostenveroordeling in geval van niet-ontvankelijkverklaring mogelijk is, mits voorzien van een toereikende motivering. In het onderhavige geval, waarin de niet-ontvankelijkheid gegrond was op de onevenredige belasting van het strafgeding, ligt een dergelijke toereikende motivering in het arrest besloten, aldus de A-G.

Instantie: Hoge Raad

Datum uitspraak: 07-02-2017

ECLI: ECLI:NL:HR:2017:168

Zaaknummer: 16/01084

Rechters: W.A.M. van Schendel, Y. Buruma en A.L.J. van Strien

Advocaten: B.P. de Boer

Wetsartikelen: 41 Sr

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor openlijk geweld tegen personen, mishandeling en vernieling. De twee slachtoffers vorderen materiële en immateriële schade. De rechtbank verklaart hen niet ontvankelijk, omdat beoordeling een onevenredige belasting van het strafgeding oplevert. Daarbij weegt de rechtbank mee dat het gaat om uitvoerige en complexe vorderingen, terwijl de vorderingen pas in de loop van de laatste werkdag aan de rechtbank en de verdediging ter kennis zijn gebracht. De wet staat indiening daags voor de zitting wel toe, maar in dit geval is het de verdediging onmogelijk gemaakt zich behoorlijk voor te bereiden. De rechtbank acht hierbij tevens van belang dat verdachte een minderjarige buitenlandse verdachte is die (nog) geen uitsluitel heeft over zijn verblijfsstatus. Het is bovendien niet eenvoudig vast te stellen welk aandeel van de schade aan verdachte valt toe te rekenen.

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 06-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2017:663

Zaaknummer: 05/840743-16

Rechters: Y.M.J.I. Baauw, E.G. de Jong en C. Kleinrensink

Advocaten: R.P. Adema

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Escalatie van geweld in nieuwjaarsnacht door fatale messteek. Meerdere mededaders veroordeeld voor doodslag, poging tot doodslag en openlijke geweldpleging. Schadevorderingen slachtoffers toegewezen, inclusief immateriële schade ad € 1.500 respectievelijk € 2.000). Ook enkele nabestaanden vorderen schadevergoeding. Toewijzing begrafenis kosten en andere materiële schadeposten. Afwijzing affectieschade.

Instantie: Rechtbank Noord-Holland

Datum uitspraak: 03-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBNHO:2017:859

Zaaknummer: 15/860001-16

Rechters: M.W. Groenendijk, I.A.M. Tel en J.C. van den Bos

Advocaten: B.J.W. Tijkotte

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor poging tot doodslag. Het slachtoffer vordert materiële schade, onder meer voor arbeidsverzuim, eigen bijdrage zorgkosten, kleiding, reis- en parkeerkosten en sportmassage. Tevens vordert zij immateriële schadevergoeding ad €15.000. De materiële schade wordt, nu deze onvoldoende betwist is, toegewezen met uitzondering van de posten arbeidsverzuim en sportmassage. Voor deze schadeposten geldt dat beoordeling ervan een onevenredige belasting oplevert. Immateriële schadevergoeding ad € 15.000 toegewezen.

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 02-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBAMS:2017:603

Zaaknummer: 13/684628-15

Rechters: W.M.C. van den Berg, J. Edgar en V.V. Essenburg

Advocaten: N.S. Levinsohn

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor medeplegen van doodslag, poging tot doodslag en (in ECLI:NL:RBROT:2017:831 en ECLI:NL:RBROT:2017:836) het voorhanden hebben van vuurwapens. Vordering benadeelde partij toegewezen. Materiële schadeposten: ziektekosten (€ 1.425,36), verlies arbeidsvermogen (€ 2.061,66), extra studiekosten (€ 573) en verhuiskosten (€ 70). Immateriële schadevergoeding: € 40.000 gevorderd, waarvan € 10.000 toegewezen. Voor het overige levert deze vordering een onevenredige belasting van het strafgeding op.

Instantie: Rechtbank Rotterdam

Datum uitspraak: 01-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBROT:2017:831

Zaaknummer: 10/740548-15

Rechters: J. Snitker, E.G. Fels en J. de Lange

Advocaten: M.A. Oosterveen

RECHTSPRAAK

Deelgeschil. Verkeersongeval met letselschade in België. Afwijzing verzoek tot vaststelling van de omvang van diverse schadeposten, omdat nader onderzoek noodzakelijk is. Wel kostenbegroting en -veroordeling.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 05-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2017:1102

Zaaknummer: C/09/516521 / HA RK 16-406

Rechters: J.W. Bockwinkel

Advocaten: A.P. Drosten, W.A.M. Rupert en J.C. Rous

Wetsartikelen: 1019z Rv

RECHTSPRAAK

Partner van schuldenaar (schuldenares) heeft een letselschadevergoeding ontvangen maar niet afgedragen aan de boedel. Schuldenares heeft toegelaten dat haar partner (schuldenaar) dit bedrag, althans een aanzienlijk deel daarvan, heeft aangewend om een reis naar Irak te kunnen maken om zijn zieke moeder te bezoeken. Het aanbod om de boedelachterstand in te lopen door een bedrag dat buiten medeweten van de bewindvoerder is gespaard wordt afgewezen nu is aangetoond dat dit bedrag aan schuldenares toekomt.

Schuldenaar wordt verweten dat hij omtrent het strafrechtelijk onderzoek waarin hij is betrokken geen informatie heeft verstrekt aan de bewindvoerder. Schuldenaar heeft aangevoerd dat hem de tekortkoming in de informatieplicht niet kan worden toegerekend omdat zelfs zijn raadsman geen informatie kon krijgen van de behandelend strafadvocaat omdat deze zich beriep op de omstandigheid dat hij met het verstrekken van informatie de privacy van andere verdachten zou schenden. Op grond van deze omstandigheden beschouwt de rechtbank het niet verstrekken van informatie vooralsnog niet als een toerekenbare tekortkoming. Gebleken is dat schuldenaar, op het moment van zijn arrestatie, in het bezit was van een bedrag van ongeveer € 2.100. Dit bedrag is in beslag genomen door de politie en tot op heden niet terug gegeven aan schuldenaar. Schuldenaar heeft daaromtrent verklaard dat hij dit bedrag heeft kunnen pinnen omdat zijn partner (schuldenares) € 7.500 had ontvangen als vergoeding voor letselschade. Doordat zij dit bedrag niet in de boedel binnen haar eigen regeling heeft overgemaakt is haar bij vonnis van heden de schone lei onthouden. Schuldenaar dient een zelfde lot te ondergaan. Hem kan immers verweten worden dat hij willens en wetens geld heeft onttrokken aan de boedel in de regeling van zijn partner, of er in ieder geval van heeft geprofiteerd dat zij dit geld heeft onttrokken aan de boedel. (Zie ECLI:NL:RBDHA:2016:16791, voor de partner)

Instantie: Rechtbank Den Haag
Datum uitspraak: 29-12-2016
ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2016:16379
Zaaknummer: C/09/13/595 R
Rechters: W.J. Don *****
Advocaten: J.M. Krommendijk

RECHTSPRAAK

Deelgeschil, verkeersongeval. Slachtoffer is als voetganger aangereden door personenauto en overkomt vervolgens zo'n jaar later een verkeersongeval op een scooter. Verzekeraar heeft aansprakelijkheid erkend; benadeelde heeft onvoldoende onderbouwd recht te hebben op meer dan dat reeds als voorschot is uitgekeerd.

Zie voor de volledige tekst van de uitspraak RBAMS22122016.pdf

---

Instantie: Rechtbank Amsterdam

Datum uitspraak: 22-12-2016

Zaaknummer: C/13/606055 / HA RK 16-150

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor gewapende woningoverval en voor openlijke geweldpleging tegen een persoon. De bewoners van de woning en hun bezoekers voegen zich als benadeelde partij. Ieder van hen krijgt - naast materiële schadevergoeding - € 3.000 immateriële schadevergoeding toegewezen. De man jegens wie openlijk geweld werd gepleegd, krijgt € 800 immateriële schadevergoeding toegewezen.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 08-12-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:5793

Zaaknummer: 23-002100-16

Rechters: M. Iedema, A.M. Kengen en J.W.P. van Heusden

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor doodslag. Vordering tot schadevergoeding nabestaanden. Gevorderde affectieschade is afgewezen. Vordering inzake gederfd levensonderhoud is niet-ontvankelijk verklaard omdat dit een onevenredige belasting zou opleveren. Begrafeniskosten toegewezen.

Instantie: Rechtbank Den Haag

Datum uitspraak: 06-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBDHA:2017:946

Zaaknummer: 09/842093-16

Rechters: J.A. van Steen, S.M. Krans en A.P. Sno

Advocaten: P.J. Hoogendam en D.J.G.J. Cornelissen

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Belediging van ambtenaar in functie. Schadevordering ambtenaar afgewezen. Het hof onderkent dat politiefunctiearissen veelvuldig geconfronteerd worden met beledigende uitlatingen. Voor toewijzing van immateriële schadevergoeding moet echter daadwerkelijk schade zijn geleden. Het hof acht het bewezenverklaarde niet van dien aard dat het ontstaan van psychische schade evident is.

Instantie: Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden

Datum uitspraak: 02-02-2017

ECLI: ECLI:NL:GHARL:2017:610

Zaaknummer: 21-007294-14

Rechters: R. van den Heuvel, R.H. Koning en A. van Maanen

Advocaten: G.E. Menick

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Veroordeling voor mishandeling, vernieling en bedreiging. Toekenning immateriële schadevergoeding aan beide slachtoffers, enerzijds wegens lichamelijke letsel, anderzijds wegens 'aantasting in de persoon anderszins'.

Strafrecht. Veroordeling voor mishandeling, vernieling en bedreiging. Slachtoffer 1 krijgt € 300 immateriële schadevergoeding toegewezen in verband met toegebrachte kopstoot. Tevens € 450 immateriële schadevergoeding wegens feit 3 (bedreiging). Weliswaar is geestelijk letsel niet gebleken, nu de gestelde opleving van depressie onvoldoende is komen vast te staan, maar het slachtoffer heeft ten gevolge van dit feit hevige onveiligheidsgevoelens overgehouden en hierom haar huis verlaten. De rechtbank oordeelt daarom dat sprake is van een 'aantasting in de persoon anderszins' (artikel 6:106 BW). Ook slachtoffer 2 krijgt immateriële schadevergoeding toegewezen (€ 300), nu de rechtbank voldoende aangetoond acht dat ten gevolge van het strafbare feit een vroegere psychiatrische stoornis weer tot leven is gewekt. Dit geestelijk letsel levert een aantasting in de persoon 'anderszins' op, aldus de rechtbank. "Daaraan doet niet af dat de ptts voor het strafbare feit al bestond. Genoegzaam is gebleken dat de benadeelde partij voor deze ptss niet meer in behandeling was, maar dat deze is gereactiveerd door toedoen van verdachte, waardoor opnieuw behandeling nodig is."

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 02-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2017:617

Zaaknummer: 05/881181-16

Rechters: R.G.J. Welbergen, C.M.E. Lagarde en G. Noordraven

Advocaten: P.P.F. Tummers

Wetsartikelen: 6:106 BW

RECHTSPRAAK

***Strafrecht. Poging tot moord, mishandeling en huisvredebreuk.
Toewijzing vordering benadeelde partij. Materiële schade deels
toegewezen. Immateriële schade: € 15.000 gevorderd, waarvan € 7.500
toegewezen.***

Instantie: Rechtbank Gelderland

Datum uitspraak: 02-02-2017

ECLI: ECLI:NL:RBGEL:2017:626

Zaaknummer: 05/720137-16

Rechters: G. Noordraven, C.M.E. Lagarde en R.G.J. Welbergen

Advocaten: P.M.A.C. Wouw

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Twee 23-jarige mannen zijn veroordeeld voor moord. Diverse nabestaanden vorderen schadevergoeding; onder andere toekenning shockschadevordering aan vrouw en dochter en afwijzing vordering affectieschade zonen.

Twee 23-jarige mannen zijn veroordeeld voor moord. Het slachtoffer werd op klaarlichte dag geliquideerd, terwijl zijn 7-jarige dochter in de auto naast hem zat. De nabestaanden, te weten de vrouw van het slachtoffer, zijn dochter en zonen, alsmede de vader en de broers van het slachtoffer vorderen schadevergoeding. Toewijzing van shockschade aan de vrouw (€ 20.000) en aan de dochter (€ 25.000), nu voor beide geldt dat aan de vereisten voor toekenning van shockschade (confrontatie, psychisch letsel) is voldaan. Beoordeling van door de vrouw gevorderde gedeelde inkomsten vormt onevenredige belasting van het strafproces. Alle benadeelde partijen krijgen materiële schade (vliegtickets in verband met begrafenis in Marokko) vergoed. De vordering van de zonen voor vergoeding van affectieschade wordt afgewezen, omdat het Nederlandse recht daarvoor geen grondslag biedt.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 31-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2017:405

Zaaknummer: 16/695515-16 (P)

Rechters: A.J.P. Schotman, J. Ebbens en R.L.M. van Opstal

Advocaten: M.P. Hilhorst en I.N. Weski

RECHTSPRAAK

Strafrecht. Mishandeling met zwaar lichamelijk letsel (gebroken oogkas). Vordering benadeelde partij niet-ontvankelijk. In verband met noodzakelijk onderzoek naar eigen schuld levert beoordeling daarvan een onevenredige belasting op.

Instantie: Rechtbank Limburg

Datum uitspraak: 27-01-2017

ECLI: ECLI:NL:RBLIM:2017:799

Zaaknummer: 03/706007-14

Rechters: C.M.W. Nobis, A.M. der Koster-van Linden en D. Osmic

Advocaten: P.W. Szymkowiak

RECHTSPRAAK

Deelgeschil. Aansprakelijkheid. Aanrijding voetganger door fietser. Verbod veroorzaken gevaar op de weg, gebod aan bestuurder om zijn voertuig tot stilstand te brengen binnen de afstand waarover hij de weg kan overzien en waarover deze vrij is. Van een fietser mag in zijn algemeenheid worden verwacht dat deze anticipeert op voetgangers die het fietspad oversteken en dat hij daar zijn snelheid op aanpast. Onverwachte en ongebruikelijke verkeersbeweging waarop niet kon worden geanticipeerd.

Instantie: Rechtbank Midden-Nederland

Datum uitspraak: 23-03-2016

ECLI: ECLI:NL:RBMNE:2016:7441

Zaaknummer: C/16/402185 / HL RK 15-103

Rechters: J.M. van Jaarsveld

Advocaten: H.M. van Hout en D. Knottenbelt

Wetsartikelen: 5 WVV en 19 RVV

RECHTSPRAAK

***Strafrecht. Mishandeling met zwaar lichamelijk letsel tot gevolg.
Slachtoffer krijgt € 2.000 immateriële schadevergoeding toegewezen.***

Datum uitspraak:

Zaaknummer:

RECHTSPRAAK

Werkneemster stelt bank aansprakelijk ter zake van gewapende bankoverval van meer dan 20 jaar voordien (wegens o.a. gezondheidsschade). De verjaringstermijn van artikel 3:310 lid 1 BW heeft in beginsel een absoluut karakter. Onaanvaardbaarheid als bedoeld in artikel 6:2 BW zal zich slechts bij uitzondering kunnen voordoen. In casu niet zo'n uitzondering.

Instantie: Gerechtshof Amsterdam

Datum uitspraak: 06-12-2016

ECLI: ECLI:NL:GHAMS:2016:5231

Zaaknummer: 200.178.042/01

Rechters: M.A. Goslings, C.M. Aarts en M.L.D. Akkaya

Advocaten: M.J. Meijer en J. Streefkerk

Wetsartikelen: 3:310 lid 1 BW en 6:2 BW

ANNOTATIE

Kansschade bij medische aansprakelijkheid: de Hoge Raad scheidt duidelijkheid.

mr. Y. Bosschaart

In de uitspraak van 23 december 2016 heeft de Hoge Raad zich uitgelaten over de te hanteren maatstaf bij toepassing van het leerstuk van kansschade in medische aansprakelijkheidszaken. In de annotatie bij deze uitspraak wordt ingegaan op het in de literatuur veelal benadrukte onderscheid tussen kansschade en proportionele aansprakelijkheid en het door de Hoge Raad in de onderhavige zaak benadrukte onderscheid in de te hanteren maatstaf tussen de vaststelling van een beroepsfout en de vaststelling van een causaal verband tussen de beroepsfout en de gestelde schade.

1. Inleiding

In medische aansprakelijkheidszaken wordt regelmatig het leerstuk van kansschade toegepast. Het gaat dan veelal om een onjuiste diagnose, waarna door de rechter(s) de kans moet worden geschat dat de schade bij een juiste diagnose niet (geheel) was ingetreden. Deze kans wordt vervolgens op geld gewaardeerd ten behoeve van de schadevergoeding die de benadeelde toekomt. Op 23 december 2016 (ECLI:NL:HR:2016:2987) heeft de Hoge Raad zich uitgelaten over de te hanteren maatstaf bij toepassing van het leerstuk van kansschade in medische aansprakelijkheidszaken. Waar in de literatuur omtrent kansschade veelal het onderscheid tussen kansschade en proportionele aansprakelijkheid centraal staat, stelt de Hoge Raad een ander onderscheid, enkel binnen het leerstuk van kansschade, centraal. Het betreft het onderscheid in de te hanteren maatstaf tussen de vaststelling van een beroepsfout en de vaststelling van een causaal verband tussen de beroepsfout en de gestelde schade. In het navolgende zal – na een uiteenzetting van de feiten, de vordering en het oordeel van het hof – achtereenvolgens op beide onderscheiden worden ingegaan.

2. De feiten

De zaak heeft betrekking op een kind dat kort na de geboorte (in mei 1996) blind is geworden. Het kind was te vroeg geboren, waardoor de kans op netvliesloslating erg groot was. Op 25 juni

1996 is het kind daarom op netvliesloslating gecontroleerd. Dit onderzoek is mislukt, omdat de pupillen van het kind niet (meer) wijd waren, hetgeen een indicatie van een ernstige vorm van netvliesloslating kan zijn. Pas twee weken later, op 9 juli 1996 heeft een tweede controle plaatsgevonden. Op grond van de bevindingen bij deze tweede controle heeft de oogarts toen besloten dat een spoedbehandeling moest plaatsvinden. Ondanks het feit dat op 10 juli 1996 deze spoedbehandeling heeft plaatsgevonden, is het kind uiteindelijk blind geworden.

3. De vordering en het oordeel van het hof

Gevorderd is een verklaring voor recht dat het Erasmus MC aansprakelijk is voor de door het kind (eiseres 1) en haar ouders (eiser 2 en eiseres 3) geleden schade, alsmede schadevergoeding op te maken bij staat. Het hof heeft vastgesteld dat het kind bij optimale behandeling mogelijk eerder dan op 10 juli 1996 zou zijn behandeld, maar heeft deze mogelijkheid voor de beoordeling van de vorderingen niet relevant geacht, omdat de norm waaraan getoetst moet worden niet de optimaal handelende oogarts, maar de redelijk handelende en bekwaam oogarts is. Daarnaast heeft het hof geoordeeld dat geen (voldoende) reële kans op een beter behandelingsresultaat verloren is gegaan, omdat, indien wel zou worden uitgegaan van een optimale eerdere behandeling, de kans op een beter behandelingsresultaat waarschijnlijk niet groot was geweest. Ook in dat geval was namelijk een groot aantal risicofactoren voor netvliesloslating bij eiseres 1 aanwezig geweest.

4. Kansschade vs. proportionele aansprakelijkheid

In het Deloitte/Hassink-arrest (HR 21 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, *NJ* 2013/237, m.nt. S.D. Lindenbergh) heeft de Hoge Raad overwogen dat het leerstuk van kansschade uitkomst kan bieden in situaties waarin de tekortkoming of onrechtmatige daad vaststaat, maar waarin niet kan worden vastgesteld of en in hoeverre in de hypothetische situatie dat de tekortkoming of onrechtmatige daad achterwege zou zijn gebleven, de kans op succes zich in werkelijkheid ook zou hebben gerealiseerd (HR 21 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, r.o. 3.5.3, *NJ* 2013/237, m.nt. S.D. Lindenbergh). Het leerstuk van de kansschade is bijvoorbeeld toegepast in gevallen waarin een advocaat had verzuimd tijdig hoger beroep in te stellen ((HR 24 oktober 1997, ECLI:NL:HR:1997:AM1905, *NJ* 1998/257, m.nt. P.A. Stein (*Baijings/mr. H*) en HR 16 februari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ0419, *NJ* 2007/256, m.nt. J.M.M. Maeijer (*Tuin Beheer*)) of om tijdig een rechtsvordering in te stellen (HR 19 januari 2007, ECLI:NL:HR:2007:AZ6541, *NJ* 2007/63).

De Hoge Raad heeft in het Deloitte/Hassink-arrest een duidelijk onderscheid gemaakt tussen kansschade en proportionele aansprakelijkheid. Laatstgenoemd leerstuk is door de Hoge Raad aanvaard in zijn arrest van 31 maart 2006 (ECLI:NL:HR:2006:AU6092, *NJ* 2011/250, m.nt.

T.F.E. Tjong Tjin Tai (*Nefalit/Karamus*). Het leerstuk van proportionele aansprakelijkheid kan volgens de Hoge Raad worden benut in situaties waarin onzekerheid bestaat over het *condicio-sine-qua-non*-verband tussen enerzijds de normschending en anderzijds de (op zichzelf vaststaande of vast te stellen) schade en waarin die onzekerheid gelegen is in het feit dat de schade kan zijn veroorzaakt hetzij door de aansprakelijkheid scheppende gebeurtenis, hetzij door een voor risico van de benadeelde komende omstandigheid, hetzij door een combinatie van beide oorzaken (HR 21 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, r.o. 3.5.2, *NJ* 2013/237, m.nt. S.D. Lindenbergh). Het onderscheid tussen beide leerstukken acht de Hoge Raad van belang, omdat slechts bij proportionele aansprakelijkheid terughoudendheid bij het aannemen van aansprakelijkheid geboden zou zijn (HR 21 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, r.o. 3.7, *NJ* 2013/237, m.nt. S.D. Lindenbergh. Zie ook HR 24 december 2010, ECLI:NL:HR:2010:BO1799, r.o. 3.8, *NJ* 2011/251, m.nt. T.F.E. Tjong Tjin Tai (*Fortis/Bourgonje*)). Deze terughoudendheid zou te maken hebben met het feit dat niet zeker is of de gedraging van de aansprakelijk gestelde de schade heeft veroorzaakt. Deze onzekerheid omtrent de oorzaak van de gestelde schade zou in zaken waarin het leerstuk van kansschade wordt toegepast, geen rol spelen (M.F.E. Hillen, 'De Hoge Raad en het leerstuk van de proportionele aansprakelijkheid en kansschade', *MvV* 2013/4).

In de literatuur zijn de visies omtrent het door de Hoge Raad gemaakte onderscheid tussen beide leerstukken verdeeld. Enerzijds wordt er in de literatuur op gewezen dat bij proportionele aansprakelijkheid sprake is van een causaliteitskwestie, terwijl bij kansschade sprake is van een schadekwestie (M.F.E. Hillen, 'De Hoge Raad en het leerstuk van de proportionele aansprakelijkheid: volgens de Hoge Raad geen zijden van dezelfde medaille', *MvV* 2013/4). Bij proportionele aansprakelijkheid is namelijk onzeker of de gedraging van de aansprakelijk gestelde de oorzaak is geweest van de op zichzelf vaststaande of vast te stellen schade, terwijl bij kansschade onduidelijk is of sprake is van schade, omdat onzeker is of bij het uitblijven van de tekortkoming of onrechtmatige daad een beter resultaat was gerealiseerd (R.L.M. Cox, 'Proportionele aansprakelijkheid versus kansverlies - Tussen dogmatiek en praktijk', *NTBR* 2016/40; C.J.M. Klaassen, 'Kansschade en proportionele aansprakelijkheid: volgens de Hoge Raad geen zijden van dezelfde medaille', *AV&S* 2013/14). Anderzijds wordt het door de Hoge Raad gemaakte onderscheid tussen beide leerstukken in de literatuur bekritiseerd. De leerstukken zouden niet altijd uit elkaar kunnen worden gehouden en zouden in hoge mate inwisselbaar zijn (C.J.M. Klaassen, 'Kansschade en proportionele aansprakelijkheid: volgens de Hoge Raad geen zijden van dezelfde medaille', *AV&S* 2013/14; C.H. van Dijk, 'Causale perikelen: het is moeilijk en zal moeilijk blijven', *TVP* 2013/3. Anders: R.L.M. Cox, 'Proportionele aansprakelijkheid versus kansverlies - Tussen dogmatiek en praktijk', *NTBR* 2016/40). In beide gevallen bestaat immers onzekerheid omtrent de hypothetische situatie zonder normschending (S.D. Lindenbergh, annotatie bij HR 21

december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, NJ 2013/237 (*Deloitte/Hassink*) onder 9). De keuze voor toepassing van een van beide leerstukken zou dan ook vooral afhankelijk zijn van de wijze waarop het juridische probleem (in het procedureel debat) wordt benaderd (C.H. van Dijk, 'Causale perikelen: het is moeilijk en zal moeilijk blijven', *TVP* 2013/3; C.J.M. Klaassen, 'Kansschade en proportionele aansprakelijkheid: volgens de Hoge Raad geen zijden van dezelfde medaille', *AV&S* 2013/14. Anders: R.L.M. Cox, 'Proportionele aansprakelijkheid versus kansverlies - Tussen dogmatiek en praktijk', *NTBR* 2016/40). Ten slotte wordt ook kritiek geuit op het onderscheid tussen beide leerstukken voor wat betreft de geboden terughoudendheid bij het aannemen van aansprakelijkheid. Ook bij toepassing van het leerstuk van kansschade zou bij het aannemen van aansprakelijkheid terughoudendheid moeten worden betracht (J.C.J. Wouters, 'Proportionele aansprakelijkheid, kansschade en verlies van een kans in het Nederlandse aansprakelijkheidsrecht', *WPNR* 2013/6974; C.H. van Dijk, 'Causale perikelen: het is moeilijk en zal moeilijk blijven', *TVP* 2013/3). De aansprakelijkheid wordt immers aangenomen op grond van (in geval van medische aansprakelijkheid) de kans op een beter behandelingsresultaat, maar niet op grond van de zekerheid van een beter behandelingsresultaat. Echter, gesteld kan worden dat de Hoge Raad, door bij het leerstuk van kansschade uit te gaan van het vereiste van een reële kans, een vergelijkbare mate van terughoudendheid betracht bij het aannemen van aansprakelijkheid als bij toepassing van het leerstuk van proportionele aansprakelijkheid (S.D. Lindenbergh, annotatie bij HR 21 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, NJ 2013/237 (*Deloitte/Hassink*) onder 9). Mijns inziens is dan ook vooral sprake van een dogmatisch onderscheid (Zie ook A-G Spier, conclusie voor HR 21 december 2012, ECLI:NL:HR:2012:BX7491, NJ 2013/237 (*Deloitte/Hassink*) onder 3.12.1; C.J.M. Klaassen, 'Kansschade en proportionele aansprakelijkheid: volgens de Hoge Raad geen zijden van dezelfde medaille, *AV&S* 2013/14) en is de praktische betekenis van het onderscheid, vanwege de hoge mate van inwisselbaarheid van beide leerstukken en het feit dat bij toepassing van beide leerstukken terughoudendheid wordt betracht bij het aannemen van aansprakelijkheid, gering.

De discussie omtrent het onderscheid tussen kansschade en proportionele aansprakelijkheid en de overlap tussen beide leerstukken, speelt in de uitspraak van 23 december 2016 geen rol. Deze zaak staat uitdrukkelijk in het kader van het leerstuk van kansschade (zie kritisch over toepassing van het leerstuk van kansschade in medische aansprakelijkheidszaken R.P. Wijne, annotatie bij HR 23 december 2016, ECLI:NL:HR:2016:2981, *GZR* 2017-0001). De onzekerheid is niet gelegen in de vraag welke oorzaak voor de schade moet worden aangewezen, maar in het feit dat niet kan worden vastgesteld of de schade ook (en in dezelfde mate) zou zijn ingetreden wanneer eiseres 1 eerder behandeld was. Voor zover een onderscheid moet worden gehanteerd tussen beide leerstukken, is de keuze voor toepassing van het leerstuk van kansschade in de onderhavige zaak dus in overeenstemming met de overwegingen van de

Hoge Raad in het Deloitte/Hassink-arrest. Ondanks het feit dat het leerstuk van kansschade wordt toegepast (en niet het leerstuk van proportionele aansprakelijkheid), blijkt uit de overwegingen van de Hoge Raad de nodige terughoudendheid voor het aannemen van aansprakelijkheid. Volgens de Hoge Raad dient allereerst de vraag te worden beantwoord wat de betreffende arts, gelet op zijn bijzondere deskundigheid en inzicht, zou hebben gedaan indien de tweede poging tot controle eerder zou hebben plaatsgevonden. Pas wanneer vaststaat dat de arts (mogelijk) voor een optimale behandeling zou hebben gekozen en sprake is van een reële kans dat bij deze optimale eerdere behandeling een beter resultaat was behaald, kan aansprakelijkheid worden aangenomen. De keuze voor toepassing van het leerstuk van kansschade brengt in deze zaak dus zeker niet mee dat onvoldoende terughoudendheid wordt betracht bij het aannemen van aansprakelijkheid.

5. De redelijk bekwaam en redelijk handelend beroepsbeoefenaar

In de uitspraak van 23 december 2016 heeft de Hoge Raad in rechtsoverweging 3.5.3 een duidelijke maatstaf gegeven aan de hand waarvan in medische aansprakelijkheidszaken met toepassing van het leerstuk van de kansschade de aansprakelijkheid dient te worden beoordeeld. De Hoge Raad heeft overwogen dat bij de beantwoording van de vraag of voor een patiënt een kans op een beter behandelingsresultaat verloren is gegaan, eerst dient te worden beoordeeld of is gehandeld in strijd met de norm van hetgeen een redelijk handelend en redelijk bekwaam beroepsgenoot betaamt. Wanneer wordt geoordeeld dat in strijd met deze norm is gehandeld, dient te worden beoordeeld of een causaal verband bestaat tussen het handelen in strijd met deze norm en de gestelde schade. Hiertoe dient een vergelijking te worden gemaakt tussen de feitelijke situatie na de normschending en de hypothetische situatie zoals die geweest zou zijn als de normschending niet zou hebben plaatsgevonden. Ten aanzien van de feitelijke situatie dient te worden vastgesteld wat daadwerkelijk is voorgevallen, terwijl het bij de hypothetische situatie gaat om de behandeling die feitelijk zou hebben plaatsgevonden, zij het dat daarbij het uitgangspunt moet zijn dat geen normschending zou hebben plaatsgevonden. In de hypothetische situatie dient, anders dan het hof heeft overwogen, dus niet te worden uitgegaan van de norm van een redelijk handelend en redelijk bekwaam beroepsgenoot, maar van hetgeen daadwerkelijk zou hebben plaatsgevonden in de situatie zonder normschending.

Er dient derhalve een onderscheid te worden gemaakt tussen de vraag of sprake is van een beroepsfout en de vraag of deze beroepsfout tot schade heeft geleid. Dat sprake is van een beroepsfout kan worden aangenomen, indien niet is gehandeld als een redelijk bekwaam en redelijk handelend oogarts (HR 9 november 1990, ECLI:NL:HR:1990:AC1103, NJ 1991/26 (*Speeckaert/Gradener*)). Dit normatief kader is gebaseerd op de contractuele zorgplicht van opdrachtnemers die is vastgelegd in artikel 7:401 BW. Pas wanneer vaststaat dat sprake is van

een beroepsfout, dient te worden bepaald of deze beroepsfout tot schade heeft geleid. Om dit te kunnen beoordelen dient een vergelijking te worden gemaakt tussen de werkelijke situatie en de hypothetische situatie zonder beroepsfout. Hierbij is geen plaats voor het hanteren van het normatief kader van de redelijk bekwaam en redelijk handelend beroepsbeoefenaar, aangezien moet worden nagegaan wat daadwerkelijk zou hebben plaatsgevonden bij behandeling door de betreffende arts, indien deze arts geen beroepsfout gemaakt zou hebben (Parl. Gesch. Boek 6 BW, p. 340; R.J.B. Boonekamp, *Groene Serie Schadevergoeding*, art. 6:98 BW, aant. 2.1). Indien niet kan worden uitgesloten dat die betreffende arts de optimale zorgvuldigheid in acht zou hebben genomen, mag de aansprakelijkheidsdrempel dan ook niet verhoogd worden door uit te gaan van de redelijk bekwaam en redelijk handelend beroepsbeoefenaar. Van belang is dus dat een onderscheid dient te worden gemaakt tussen de verschillende vereisten voor het aannemen van aansprakelijkheid, te weten de toerekenbare tekortkoming (beroepsfout) en het causaal verband tussen deze toerekenbare tekortkoming en de schade. Het normatief kader van de redelijk bekwaam en redelijk handelend beroepsbeoefenaar vormt slechts voor het eerste vereiste de toetsingsmaatstaf. Bij het tweede vereiste mag deze toetsingsmaatstaf niet worden gehanteerd, maar dient de feitelijke situatie zonder normschending te worden gefingeerd.

6. Afsluiting

De Hoge Raad heeft in deze uitspraak duidelijk de maatstaf uiteengezet aan de hand waarvan in medische aansprakelijkheidszaken de aansprakelijkheid voor een door een patiënt verloren kans op een beter behandelingsresultaat, dient te worden beoordeeld. Waar in de literatuur over kansschade veelal het onderscheid tussen kansschade en proportionele aansprakelijkheid naar voren komt, plaatst de Hoge Raad een mijns inziens belangrijker onderscheid, dat enkel binnen het leerstuk van kansschade gelegen is, op de voorgrond. Waar toepassing van proportionele aansprakelijkheid of van het leerstuk van kansschade veelal tot dezelfde uitkomst zal leiden, geldt dat namelijk niet voor de situatie waarin bij beoordelen van het causaal verband tussen de beroepsfout en de schade wordt uitgegaan van de redelijk handelend beroepsbeoefenaar en de situatie waarin wordt uitgegaan van het werkelijk handelen van de betreffende arts in de fictieve situatie zonder normschending. Dit kan namelijk veel verschil maken voor de aansprakelijkheidsdrempel. De twee stappen die dienen te worden doorlopen bij toepassing van het leerstuk van kansschade, dienen voor wat betreft het toetsingskader van elkaar te worden onderscheiden. Om te bepalen of de arts een beroepsfout heeft gemaakt dient te worden getoetst aan het normatief kader van de redelijk bekwaam en redelijk handelend beroepsbeoefenaar. Om vervolgens te bepalen of sprake is van een causaal verband tussen de beroepsfout en de schade, moet worden gekeken naar hetgeen daadwerkelijk zou hebben plaatsgevonden in de situatie zonder normschending,

hetgeen dus kan betekenen dat de optimaal handelend arts de maatstaf vormt.